

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA O PROGRAMU SAPARD **V ČESKÉ REPUBLICĚ**

OBSAH

Úvodní slovo generálního ředitele Agentury SAPARD	3
1 Shrnutí.....	4
2 Úvod.....	5
2.1 CÍLE PROGRAMU SAPARD V ČR A JEHO GEOGRAFICKÉ VYMEZENÍ	5
3 Legislativní rámec programu SAPARD v ČR.....	6
4 Změny obecných podmínek významných pro realizaci programu SAPARD	6
5 Administrace a řízení programu SAPARD	8
5.1 NÁRODNÍ MONITOROVACÍ VÝBOR PRO SAPARD.....	8
5.2 ÚPRAVY PROGRAMU ROZVOJE ZEMĚDĚLSTVÍ A VENKOVA	8
5.3 VÝZNAMNÉ ZMĚNY V ŘÍZENÍ A MONITOROVÁNÍ PROGRAMU SAPARD	9
5.4 VYUŽITÍ TECHNICKÉ POMOCI.....	10
5.5 ZAHRNUTÍ MÍSTNÍCH ORGÁNŮ (SPOLUPRÁCE S REGIONÁLNÍMI ORGANIZACEMI).....	11
5.6 OPATŘENÍ PRO ZAJIŠTĚNÍ INFORMOVÁNÍ A PUBLICITY	11
5.7 ÚDAJE PROKAZUJÍCÍ, ŽE FINANČNÍ PROSTŘEDKY SPOLEČENSTVÍ NENAHRAZUJÍ FINANCOVÁNÍ DOSTUPNÉ V ČESKÉ REPUBLICE.....	12
6 Souhrnný přehled realizovaných kontrol u příjemců podpory a výsledky realizovaných kontrol.....	12
6.1 DŮLEŽITÉ ZMĚNY PROVEDENÉ V SYSTÉMU KONTROL ZAVEDENÉ V PRŮBĚHU REALIZACE PROGRAMU SAPARD	13
6.2 NESROVNALOSTI	14
6.3 KROKY PODNIKNUTÉ NA ZÁKLADĚ DOPORUČENÍ INSPEKCI EK	16
7 Pokrok při realizaci priorit a opatření ve vztahu k plnění cílů programu SAPARD... 16	16
7.1 PRVNÍ POSOUZENÍ SOCIOEKONOMICKÝCH DOPADŮ A DOPADŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ ..	16
7.2 PROPLÁCENÍ.....	17
7.3 REALIZACE OPATŘENÍ	19
7.3.1 <i>Opatření 1.1. – Investice do zemědělského majetku.....</i>	<i>19</i>
7.3.2 <i>Opatření 1.2. – Zlepšování zpracování a marketingu zemědělských produktů a produktů rybolovu .....</i>	<i>20</i>
7.3.3 <i>Opatření 1.3. – Zlepšování struktur pro kontrolu kvality, pro kvalitu potravin a ochranu spotřebitele.....</i>	<i>22</i>
7.3.4 <i>Opatření 1.4. – Meliorace a pozemkové úpravy .....</i>	<i>23</i>
7.3.5 <i>Opatření 2.1. – Obnova a rozvoj vesnic a venkovské infrastruktury .....</i>	<i>24</i>
7.3.6 <i>Opatření 2.2. – Rozvoj a diverzifikace hospodářských činností zajišťující rozmanitost aktivit a alternativní zdroje příjmů.....</i>	<i>25</i>
7.3.7 <i>Opatření 2.3. – Metody zemědělské produkce určené k ochraně životního prostředí a k uchování krajiny.....</i>	<i>26</i>
7.3.8 <i>Opatření 3.1. – Zlepšování profesního vzdělávání.....</i>	<i>26</i>
8 Zkušenosti získané v rámci programu SAPARD	26
9 Kroky přijaté k zajištění koordinace veškeré předvstupní pomoci Společenství.....	27
10 Seznam použitých zkratk.....	27
11 Seznam opatření	28
12 Přílohy	28

Úvodní slovo generálního ředitele Agentury SAPARD

V současné době již lze s jistotou říci, že program SAPARD splnil svoji historickou roli. Zásadním způsobem pomohl překlenout období příprav České republiky, jako kandidátské země, na čerpání finančních prostředků z fondů Evropské unie a usnadnil jí vstup a napojení do struktur Evropských společenství. Česká republika využila tohoto předvstupního nástroje v maximální možné míře a dokonce zajistila celkové čerpání finančních zdrojů nad rámec stanovený Víceletou finanční dohodou.

Této vysoce oceňované skutečnosti bylo dosaženo včasným a preventivním navýšením celkového objemu finančních závazků založených smlouvami o poskytnutí pomoci řádově ve výši 15 % nad rámec alokace finančních prostředků. Důvodem pro tento postup „přezávazkování“ byly jednak obecné zkušenosti z administrace programů postavených na bázi schvalovaných projektů, kdy je nutno očekávat přirozený úbytek vhodných cílů k financování a také doporučení Evropské komise. Tato zkušenost byla využita i v případě Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství.

K praktické realizaci administrace přezávazkovaných projektů využila Česká republika ve smyslu nařízení Komise (ES) č. 447/2004 finanční zdroje programu rozvoje venkova (Horizontální plán rozvoje venkova – záruční sekce Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu) a Agentura SAPARD zapojila v potřebné míře odborné útvary Platební agentury, ustavené v rámci organizační struktury Státního zemědělského intervenčního fondu.

Zkušenosti z realizace programu SAPARD jsou zejména v kontrolní oblasti využívány u Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství. Přál bych sobě i Vám, aby všech zkušeností nabytých několikaletou administrací Programu SAPARD bylo plně využito i v připravovaných návazných programech a čerpání finančních prostředků z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova se stalo v České republice rutinní cestou, jak realizovat potřebné projekty zkvalitňující zemědělské prostředí.

Váš

Petr B u c h a l

1 Shrnutí

Program SAPARD byl v České republice zahájen v dubnu roku 2002, kdy byl vyhlášen příjem žádostí na sedm z celkových devíti opatření. Za celou dobu realizace programu SAPARD, kdy uzavírání smluv skončilo 31. prosince 2003, bylo předloženo v rámci sedmi kol příjmu žádostí více než 3000 projektů a bylo uzavřeno 1692 smluv na částku 4,5 mld. Kč.

Proplácení projektů z prostředků programu SAPARD bylo ukončeno 30. listopadu 2005, kdy byla celá alokace let 2000 až 2003 vyčerpána. Bylo proplaceno celkem 1495 projektů v částce 3,9 mld. Kč. Zbylé závazky budou uhrazeny z finančních prostředků Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu, záruční sekce, konkrétně v rámci Horizontálního plánu rozvoje venkova, a to do konce roku 2006.

Na realizaci předvstupního programu SAPARD navázal v roce 2004 zejména Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství a částečně také Společný regionální operační program. Lze konstatovat, že zkušenosti získané v rámci programu SAPARD výrazně přispěly k rychlému zahájení čerpání finančních prostředků v rámci strukturálních fondů EU.

Pro zajištění realizace programu SAPARD v ČR byla ustavena akreditovaná Agentura SAPARD, nejdříve jako součást Ministerstva zemědělství, od roku 2004 jako součást Státního zemědělského intervenčního fondu. Za účelem dohledu nad realizací programu SAPARD byl ministrem zemědělství jmenován Národní monitorovací výbor pro SAPARD a jemu podřízené regionální monitorovací podvýbory. Úkoly Certifikačního orgánu byla Ministerstvem financí, jako Kompetentním orgánem, pověřena firma BDO CA s.r.o.

2 Úvod

Závěrečnou zprávu o programu SAPARD v České republice zpracoval Řídící orgán (Víceletá finanční dohoda (VFD), oddíl B, článek 8, odst. 4) ve spolupráci s Agenturou SAPARD. Tuto Závěrečnou zprávu projednal a schválil Monitorovací výbor Operačního programu „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“, který převzal kompetence NMV SAPARD, na svém 6. zasedání dne 12. a 13. června 2006.

Řídící orgán při zpracování Závěrečné zprávy o programu SAPARD v České republice vycházel z požadavků na její věcný obsah, které jsou vymezeny ve Víceleté finanční dohodě mezi Českou republikou a Komisí Evropských společenství jménem Evropského společenství, oddíl B, článek 8, odst. 5. Dále pak vycházel z doporučení Evropské komise.

Cílem této zprávy je shrnutí základních informací o realizaci a pokroku programu SAPARD v České republice v letech 2001 až 2005. Tato Závěrečná zpráva spolu s přílohami shrnuje a popisuje stav k 30. listopadu 2005, kdy bylo ukončeno proplácení finančních prostředků z programu SAPARD.

2.1 Cíle programu SAPARD v ČR a jeho geografické vymezení

Jak bylo stanoveno v nařízení Rady (ES) č. 1268/1999 o podpoře předvstupních opatření pro rozvoj zemědělství a venkova v žadatelských zemích střední a východní Evropy v období před vstupem do EU, podpora Společenství v rámci programu SAPARD se v ČR týkala především následujících oblastí:

- a) přispívání k realizaci *Acquis communautaire* týkajících se Společné zemědělské politiky (CAP) a souvisejících politik;
- b) řešení prioritních a specifických problémů udržitelného přizpůsobení zemědělského sektoru a venkovských oblastí v žadatelských zemích.

Nejdůležitějšími úkoly v oblasti zemědělství bylo posílení konkurenceschopnosti prvovýroby a zpracovatelských odvětví, dosažení vysoké kvality zemědělských a potravinářských výrobků s vyšší přidanou hodnotou, dokončení restrukturalizace zemědělských a zpracovatelských podniků, posílení pozice zemědělské prvovýroby na trhu a zavedení *Acquis communautaire* do praxe.

Specifickým úkolem bylo vytvoření podmínek pro jasnou identifikaci vlastnictví půdy a rozvoj trhu s pozemky a zaměření se na podporu ostatních funkcí zemědělství, jako jsou například tvorba krajiny nebo rekreační zázemí.

Hlavním úkolem v oblasti rozvoje venkova bylo vytvoření vhodného prostředí pro stabilitu obyvatelstva, rozvoj malých a středních podniků a lepší využívání místních zdrojů, s cílem dosažení stabilních příjmů ve venkovských oblastech, snížení nezaměstnanosti a lepšího využívání potenciálu pro dosažení lepší životní úrovně na venkově.

Opatření zaměřená na zemědělství byla aplikována horizontálně. Opatření zaměřená na ochranu životního prostředí a podporu udržitelného zemědělství byla aplikována především v takzvaných citlivých oblastech, dále v chráněných krajinných oblastech a zónách ochrany vod, tj. přibližně na 1/3 území České republiky.

Opatření zaměřená na pozemkové úpravy a rozvoj venkova byla aplikována především ve sdruženích sousedních vesnic, tzv. venkovských mikroregionech, a v obcích s širší působností.

3 Legislativní rámec programu SAPARD v ČR

Víceletá finanční dohoda (VFD) představuje technický, právní a správní rámec pro provádění Programu SAPARD – Plánu rozvoje zemědělství a venkova České republiky na období 2000-2006, schváleného Evropskou komisí 26. října 2000. Víceletá finanční dohoda mezi Českou republikou a Evropským společenstvím byla společně s roční finanční dohodou (RFD) pro rok 2000 (finanční závazek Společenství ve výši 22 440 617 EUR) podepsána 5. února 2001 a vyhlášena ve Sbírce mezinárodních smluv č. 4/2002 Sb.m.s. Další roční finanční dohody byly schváleny Senátem v následujících termínech:

- a) Roční finanční dohoda pro rok 2001 – 17. dubna 2003 (finanční závazek Společenství ve výši 22 896 727 EUR)
- b) Roční finanční dohoda pro rok 2002 – 14. dubna 2004 (finanční závazek Společenství ve výši 23 526 795 EUR)
- c) Roční finanční dohoda pro rok 2003 – 5. listopadu 2003 (finanční závazek Společenství ve výši 23 760 154 EUR)

Nařízení Komise (ES) č. 1419/2004 ze dne 4. srpna 2004 stanovilo pravidla pro trvání účinnosti VFD a jednotlivých RFD po přistoupení ČR do EU. Tímto nařízením byla stanovena finanční částka pro program SAPARD, která odpovídala původně navržené částce v dodatečné RFD 2003 (finanční závazek Společenství ve výši 23 923 565 EUR). Vzhledem k tomu, že tato RFD nebyla do vstupu ČR do EU uzavřena, byla nahrazena nařízením Komise č. 1419/2004.

Základním nařízením pro realizaci programu SAPARD je nařízení Rady (ES) č. 1268/1999 ze dne 21. června 1999 o podpoře Společenství pro předvstupní opatření v oblasti zemědělství a rozvoje venkova v kandidátských zemích střední a východní Evropy v předvstupním období včetně všech prováděcích nařízení a novel. Z hlediska ukončování programu SAPARD je nejdůležitější novelou nařízení Komise (ES) č. 447/2004 ze dne 10. března 2004, kterým byla stanovena pravidla usnadňující přechod od podpor poskytovaných na základě nařízení Rady (ES) č. 1268/1999 k podporám poskytovaným na základě nařízení Rady (ES) č. 1257/1999 a nařízení Rady (ES) č. 1260/1999.

4 Změny obecných podmínek významných pro realizaci programu SAPARD

Obecný kontext agrárního sektoru

Vývoj agrárního sektoru v minulých letech byl ovlivněn rezortní politikou MZe, která se od roku 1998 uskutečňovala v rámci Koncepce agrární politiky pro období před vstupem do EU (schválené vládou ČR po obsahové stránce počátkem roku 2000).

Základním věcným cílem dosavadní koncepce bylo zastavit snižování rozměru českého zemědělství, čehož bylo v podstatě dosaženo. Produkční rozměr zemědělství ČR v období 1998 - 2002 dále poněkud poklesl, avšak v podstatně menší míře než v předchozích letech (v ročním průměru o necelé 1 % proti 2,5 % v celém období po roce 1989). Výměra zemědělského půdního fondu ČR se nepatrně snížila, avšak při pouze mírném poklesu stupně zornění a zvýšení podílu trvalých travních porostů. Pokračoval výrazný pokles počtu pracovníků v zemědělských podnicích, v průměru o více než 5 % ročně. Zároveň se snižoval i podíl zemědělství na celkové zaměstnanosti v národním hospodářství. Nejvýraznější byl úbytek

pracovníků v zemědělských podnicích právnických osob. Z 531 tis. pracovníků v roce 1989 zůstalo v zemědělských podnicích v roce 2003 asi 163 tis. pracovníků. Podniková struktura je nadále ve srovnání s EU velmi specifická a vyznačuje se mimořádně vysokým podílem velkých podniků právnických osob, hospodařících převážně na půdě individuálních vlastníků a státu.

Vzhledem k rychlejšímu úbytku pracovníků v porovnání s vývojem produkce se zvyšovala v zemědělství produktivita práce. To se však neprojevilo ve vývoji mezd, které v tomto odvětví v porovnání s národohospodářským průměrem nadále výrazně zaostávaly (v roce 2004 o více než 27 %). Úroveň celkových podpor zemědělství, vyjádřená ukazatelem OECD odhadu produkčních podpor, se v daném období poněkud zvýšila (v průměru let 2000 – 2002 na 23 %), zůstala však podstatně nižší než průměr zemí EU-15 (35 %). Po přistoupení ČR do EU významným způsobem vzrostl reálný zemědělský příjem na pracovníka (dle tiskové zprávy Eurostat ze dne 17. 12. 2004 o 107,8 %).

Změny významné pro realizaci Programu

Program SAPARD byl po vstupu do EU nahrazen Operačním programem „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“ (OP Zemědělství), jehož prostřednictvím je možno čerpat finanční prostředky ze strukturálních fondů EU. Opatření 2.1. Obnova a rozvoj vesnic a venkovské infrastruktury a opatření 2.2. Rozvoj a diverzifikace hospodářských činností zajišťující rozmanitost aktivit a alternativní zdroje příjmů byla částečně zahrnuta do Společného regionálního operačního programu (SROP), který je v gesci MMR, a opatření tohoto typu pokračují v rámci SROP.

V rámci OP Zemědělství navazuje na program SAPARD celkem šest opatření. Podpory přímo navazující na program SAPARD tvoří 57,11 % schválené alokace OP Zemědělství (143,1 mil. EUR z celkových 250,6 mil. EUR). Na úrovni opatření představují tato opatření 93 % alokace veřejných prostředků OP Zemědělství pro období 2004-2006.

Od 1. ledna 2004 působí Agentura SAPARD v rámci organizační struktury Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF), zřízeného dle zákona č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů ve znění pozdějších předpisů. SZIF je také zodpovědný za realizaci Horizontálního plánu rozvoje venkova. Veškeré funkce odboru Řídící orgán i všech dalších útvarů akreditované Agentury SAPARD zůstaly v plné míře zachovány.

K žádným jiným změnám obecných podmínek významných pro realizaci programu SAPARD nedošlo. Proto všechny základní informace uvedené v Plánu rozvoje zemědělství a venkova pro Českou republiku na období 2000 – 2006 zůstávají nadále platné pro realizaci programu SAPARD v České republice.

Tabulka 1: Základní makroekonomické ukazatele ČR v letech 2001 až 2005

Ukazatel/rok	2001	2002	2003	2004	2005
HDP – běžné ceny (mil. Kč.)	2 315 255	2 414 669	2 550 754	2 751 075	2 931 071
HDP – stále ceny roku 1995 (mil. Kč.)	1 617 894	1 641 996	1 703 024	1 771 673	1 879 790
HDP (zemědělství, myslivost, lesní hospodářství) – běžné ceny (mil. Kč)	83 614	73 764	72 720	81 432	77 346
Míra nezaměstnanosti (%)	8,1	7,3	7,8	8,3	7,8
Dovoz celkem (mil. Kč, běžné ceny)	1 386 319	1 326 339	1 647 116	1 971 980	1 834 864
Vývoz celkem (mil. Kč, běžné ceny)	1 269 634	1 251 884	1 590 961	1 962 125	1 875 220
Průměrná hrubá měsíční mzda, ČR celkem (Kč)	14 640	15 707	16 917	18 035	19 030
Míra inflace* (%)	4,7	1,8	0,1	2,8	2,2

*míra inflace vyjádřená přírůstkem průměrného ročního indexu spotřebitelských cen, zdroj: ČSÚ

5 Administrace a řízení programu SAPARD

5.1 Národní monitorovací výbor pro SAPARD

Na základě Víceleté finanční dohody, oddílu B, článku 7 je Česká republika povinna zřídit monitorovací výbor s cílem zajistit dohled nad Programem. Monitorovací výbor dále dle tohoto článku vypracoval svůj vlastní Statut a jednací řád, který vstoupil v platnost podpisem ministra zemědělství dne 2. srpna 2001.

Byl ustaven jeden Národní monitorovací výbor pro SAPARD (NMV) a osm regionálních monitorovacích podvýborů (RMP) na úrovni regionů NUTS 2. Národní monitorovací výbor pro SAPARD se skládá z 25 řádných členů a stejného počtu náhradníků, kteří jsou jmenováni ministrem zemědělství. Jednání NMV se pravidelně účastní kromě řádných členů také zástupci Evropské komise v roli pozorovatelů.

NMV pro SAPARD pravidelně sleduje realizaci programu SAPARD v ČR, schvaluje úpravy Plánu SAPARD a výroční zprávy. Národní monitorovací výbor také projednal a schválil závěry střednědobého hodnocení programu SAPARD. Jedním z nejdůležitějších rozhodnutí Národního monitorovacího výboru bylo schválení úprav finančních tabulek programu SAPARD a úpravy Plánu SAPARD ve vztahu k realizaci povodňových opatření v roce 2002. Úplný přehled schválených úprav Plánu SAPARD je uveden v kapitole 5.2.

Regionální monitorovací podvýbory mají za úkol sledovat naplňování programu SAPARD v příslušném regionu. Dále slouží jako poradní orgán pro Národní monitorovací výbor pro SAPARD a předsedové RMP jsou pravidelně zváni na zasedání NMV, kde mohou členům NMV přednést své připomínky a návrhy na zlepšení účinnosti programu SAPARD. Členy jednotlivých podvýborů a jejich náhradníky jmenoval dne 19. října 2001 předseda Národního monitorovacího výboru pro SAPARD na základě článku 7 Statutu a jednacího řádu NMV.

Za období realizace programu SAPARD v ČR se Národní monitorovací výbor pro SAPARD sešel sedmkrát. Regionální monitorovací podvýbory se sešly pětkrát.

V dubnu 2005 se Národní monitorovací výbor pro SAPARD v rámci písemné procedury usnesl na převedení svých pravomocí souvisejících s řízením a monitorováním programu SAPARD na Monitorovací výbor Operačního programu „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“. Monitorovací výbor Operačního programu se v roce 2005 sešel dvakrát.

5.2 Úpravy Programu rozvoje zemědělství a venkova

Anglické znění Plánu rozvoje zemědělství a venkova České republiky na období 2000 – 2006 bylo prezentováno Výboru STAR dne 13. září 2000 a následně schváleno Evropskou komisí dne 26. října 2000 (rozhodnutí Komise č. C(2000)3105 final). Veškeré úpravy Plánu SAPARD jsou prezentovány na Výboru STAR po předchozím schválení Národním monitorovacím výborem pro SAPARD. Po obdržení pozitivního stanoviska Výboru STAR schválila Evropská komise všechny předložené úpravy.

Dne 31. ledna 2002 byly Výboru STAR prezentovány úpravy Plánu SAPARD, které vyplynuly z procesu akreditace Agentury SAPARD a týkaly se zejména bodovacích kritérií, kritérií přijatelnosti a zpřesnění definice příjemce pomoci. Tyto úpravy byly schváleny Evropskou komisí 26. února 2002 (č.j. PH/2002/612).

Úpravy Programu týkající se opatření 3.2 Technická pomoc byly Evropské komisi zaslány dne 4. února 2002, navržené úpravy byly prezentovány Výboru STAR dne 20. března 2002.

Dne 24. července 2002 projednal Výbor STAR pod č.j. PH/2002/2117 úpravy Plánu SAPARD, které se týkaly aktualizace textu opatření 2.3. Metody zemědělské produkce určené k ochraně přírody a k uchování krajiny.

Na podzim roku 2002 jako reakce na povodně v srpnu 2002 byly Národním monitorovacím výborem schváleny úpravy Plánu SAPARD, které se týkaly definice zvýhodněných podmínek pro žadatele postižené mimořádnou živelní událostí. Zvýhodnění se týkalo zjednodušeného postupu administrace, zrušení prověřování finančního zdraví žadatele, zvýšení míry financování včetně zvýšení míry kofinancování ze strany Evropské unie a bodového zvýhodnění pro postižené žadatele. Dále byl schválen upravený text opatření 3.1 Zlepšování profesního vzdělávání a výběrová kritéria pro opatření 2.1 Obnova a rozvoj vesnic a venkovské infrastruktury a 2.2 Rozvoj a diverzifikace hospodářských činností zajišťující rozmanitost aktivit a alternativní zdroje příjmů. Podopatření 1.1.2 bylo dále rozšířeno tak, aby zahrnovalo dlouhodobé skladování chmele. Témata vzdělávání pro opatření 3.1 Zlepšování profesního vzdělávání a finanční tabulky byly schváleny členy NMV korespondenční formou. Všechny tyto úpravy Plánu byly prezentovány Výboru STAR v Bruselu dne 18. listopadu 2002 a schváleny rozhodnutím Evropské komise ze dne 23. prosince 2002 pod číslem PH/2002/3417.

Úpravy finančních tabulek Plánu SAPARD

Vzhledem k tomu, že finanční tabulky programu SAPARD jsou součástí Plánu SAPARD, podléhají stejné proceduře schvalování jako další změny tohoto dokumentu (viz výše). Pro přehlednost však byly informace o úpravách finančních tabulek zpracovány v samostatném textu.

Dne 22. prosince 2002 schválila EK pod číslem PH/2002/3417 úpravy finančního plánu provedené v souvislosti se schválením RFD 2002 a byly provedeny další přesuny v návaznosti na aktuální čerpání jednotlivých opatření (nevyčerpané prostředky z opatření 3.1, 3.2 a 2.3 se převedly z důvodu pozdější akreditace těchto opatření na opatření 1.1 a 1.2. a dále prostředky z Asistence z iniciativy Evropské komise byly rozpuštěny do opatření 1.1 a 1.2 a částečně i do opatření 2.1.).

Dne 14. července 2005 schválila EK úpravy finančních tabulek (rozhodnutí K(2005)2785) předložené na základě nařízení Komise (ES) č. 1419/2004, kterým se stanovily částky pro program SAPARD pro rok 2003. Finanční prostředky byly oproti rozhodnutí z roku 2000 navýšeny, přičemž příslušná částka byla přidělena pro opatření 1.2. Dále bylo rozhodnuto o přesunutí 10 % celkové alokace opatření 1.3 (1 432 027,5 EUR) na opatření 1.2.

Dne 23. prosince 2005 schválila EK svým rozhodnutím K(2005)5955 poslední změnu finančních tabulek, která byla navržena v souvislosti s plánovaným ukončením proplácení projektů z finančních prostředků programu SAPARD v roce 2005 a na základě nařízení Komise (ES) č. 447/2004. Bylo provedeno navýšení alokace pro opatření 1.1. a 2.1. za současného snížení alokací v rámci ostatních opatření.

Finanční tabulka je přílohou č. 1 této zprávy.

5.3 Významné změny v řízení a monitorování programu SAPARD

Pro realizaci programu SAPARD v ČR byla v roce 2000 ustavena a akreditována Agentura SAPARD, a to jako součást Ministerstva zemědělství. Agentura SAPARD prošla během roku 2001 velkými změnami, z nichž nejvýznamnější bylo prosazení větší nezávislosti Agentury SAPARD a její přímé podřízení ministru zemědělství.

V roce 2003 byl v rámci organizačních změn vyčleněn z Agentury SAPARD Řídící orgán. V srpnu 2004 se Řídící orgán programu SAPARD transformoval do Řídícího orgánu Operačního programu „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“.

Národní monitorovací výbor pro SAPARD byl jmenován ministrem zemědělství v roce 2001. Monitorovací výbor vypracoval svůj vlastní Statut a jednací řád, který vstoupil v platnost podpisem ministra zemědělství dne 2. srpna 2001. V dubnu 2005 se Národní monitorovací výbor pro SAPARD v rámci písemné procedury usnesl na převedení svých pravomocí souvisejících s řízením a monitorováním programu SAPARD na Monitorovací výbor Operačního programu „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“, který tuto činnost zajistí až do ukončení realizace programu SAPARD v ČR (viz kapitola 5.1).

Agentura SAPARD byla k 1. lednu 2004 transformována do organizační struktury Státního zemědělského intervenčního fondu, který také realizuje Horizontální plán rozvoje venkova.

Proces akreditace Agentury SAPARD byl zahájen v roce 2001 a ukončen v roce 2003.

Rozhodnutí o převedení řízení pomoci:

- pro opatření 1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 2.1., 2.2., 3.2. - rozhodnutí Komise 2002/298/EC ze dne 15. dubna 2002
- pro opatření 2.3. - rozhodnutí Komise 2003/123/EC ze dne 19. února 2003
- pro opatření 3.1. - rozhodnutí Komise 2003/581/EC ze dne 1. srpna 2003

Pro zajištění řádného monitorování programu SAPARD byl vypracován seznam monitorovacích indikátorů, který byl odsouhlasen Národním monitorovacím výborem pro SAPARD i EK. Sledování monitorovacích indikátorů je součástí každé výroční zprávy o implementaci.

Certifikačním orgánem, který byl ustaven Kompetentním orgánem (v rámci Ministerstva financí plní jeho funkce odbor Národní fond) je firma BDO CA s.r.o., jež je právním nástupcem CAAC s.r.o., která tuto funkci také vykonávala.

V průběhu realizace programu SAPARD nedošlo k žádným dalším významným změnám v systému řízení a monitorování.

5.4 Využití technické pomoci

Gestorem, předkladatelem projektů a zároveň příjemcem pomoci v rámci opatření 3.2. Technická pomoc je Řídící orgán. Jednotlivé výdaje jsou schváleny předsedou Národního monitorovacího výboru pro SAPARD.

Za období realizace programu SAPARD v ČR bylo v rámci opatření 3.2. Technická pomoc zaregistrováno celkem 25 projektů v částce 12 858 167 Kč. K 30. 11. 2005 bylo Agenturou SAPARD proplaceno 11 projektů v částce 10 572 741 Kč.

Do 30. 4. 2006 byly předloženy k proplacení další 2 projekty v celkové částce 204 500 Kč. V roce 2006 bude probíhat realizace posledních 4 projektů v částce 660 000 Kč, které budou proplaceny v rámci HRDP. Tyto projekty se týkají tisku závěrečné zprávy programu SAPARD a provedení závěrečných monitoringů pro opatření 2.3. Metody zemědělské produkce určené k ochraně životního prostředí a k uchování krajiny. U zbývajících zaregistrovaných projektů bylo odstoupeno od realizace.

Většina projektů realizovaných v rámci opatření 3.2. Technická pomoc byla zaměřena na zajištění dostatečné publicity programu SAPARD v ČR. Z pohledu řízení programu SAPARD byl nejvýznamnějším realizovaným projektem projekt Střednědobé hodnocení programu SAPARD, které bylo provedeno v roce 2003 a poskytlo závěry a doporučení jak pro zlepšení řízení a administrace programu SAPARD, tak i pro přípravu administrace Operačního programu „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“. Detailní informace o Střednědobém hodnocení programu SAPARD jsou součástí Výroční zprávy o programu SAPARD za rok 2003 a 2004. Další realizované projekty se týkaly zjištění výchozího stavu pro monitorování opatření 2.3.

Metody zemědělské produkce určené k ochraně životního prostředí a k uchování krajiny. Na ně budou navazovat projekty na zjištění konečného stavu, které budou realizovány v roce 2006.

5.5 Zahrnutí místních orgánů (spolupráce s regionálními organizacemi)

Dobrá spolupráce s místními organizacemi byla velice důležitá pro zdárnou realizaci celého programu SAPARD v České republice. Tato spolupráce byla zahájena již v rámci příprav a diskusí o obsahu Plánu SAPARD v ČR v letech 1999-2000. V rámci Národního monitorovacího výboru a jeho regionálních monitorovacích podvýborů byli členové nevládních a profesních organizací na centrální i regionální úrovni průběžně informováni o pokroku v realizaci programu SAPARD a aktivně se podíleli na jeho řízení např. formou schvalování finančních tabulek, úprav Plánu SAPARD či výběrových kritérií.

Jednou z důležitých aktivit realizovaných ve spolupráci s regionálními organizacemi a Evropskou komisí byla mezinárodní konference s názvem „Rozvoj a podpora místních iniciativ v kandidátských zemích“, která se uskutečnila v květnu 2003 v Pardubicích. Podrobnější informace o cílech a závěrech této konference jsou součástí Výroční zprávy za rok 2003.

Dále se pracovníci Agentury SAPARD jak na centrální, tak i na regionální úrovni účastnili seminářů pořádaných místními nevládními organizacemi a zájmovými svazy (např. Agrární komora, jednotlivé svazy chovatelů, atd.). Účastníci těchto seminářů a školení byli informováni jak obecně o programu SAPARD, tak i podrobně o části programu SAPARD týkající se přímo jejich předmětu činnosti a o možnostech, které jim program SAPARD nabízí.

5.6 Opatření pro zajištění informování a publicity

Za účelem zajištění dostatečné informovanosti veřejnosti o programu SAPARD v ČR byly již v roce 2001 Agenturou SAPARD připraveny a distribuovány informační materiály a brožury se základními informacemi o programu SAPARD. Nejdůležitějším dokumentem ve vztahu k implementaci programu SAPARD však byla Pravidla pro žadatele, jejichž první vydání bylo distribuováno již v roce 2001 a další aktualizace v následujících letech. Dále byly Agenturou SAPARD připraveny propagační letáky a desky, na začátku realizace programu SAPARD s obecnými informacemi, v roce 2004 pak byla vydána brožura úspěšně realizovaných projektů. Úspěšné projekty byly propagovány i v odborném tisku (úzká spolupráce s týdeníkem Zemědělec). Byly vyrobeny také cedule, které jsou umísťovány na dokončené projekty z programu SAPARD.

Program SAPARD byl pravidelně prezentován na odborných výstavách a veletrzích, jako je například Země živilka nebo Praga Agro. Pracovníci centrálního pracoviště Agentury SAPARD a regionálních pracovišť se zúčastnili řady seminářů pořádaných na regionální úrovni, kde informovali širokou veřejnost o programu SAPARD v ČR.

Veškeré základní informace o programu SAPARD v češtině a angličtině jsou umístěny na internetových stránkách www.sapard.cz. Tyto internetové stránky zůstaly ve správě Ministerstva zemědělství, odboru Řídící orgán OP. Po přesunu Agentury SAPARD na Státní zemědělský intervenční fond k 1. 1. 2004 došlo také k vytvoření nových stránek v rámci internetových stránek SZIF www.szif.cz, jejichž součástí je galerie úspěšných projektů realizovaných v rámci programu SAPARD.

Detailní informace o propagačních aktivitách v jednotlivých letech jsou součástí příslušných výročních zpráv o realizaci programu SAPARD.

5.7 Údaje prokazující, že finanční prostředky Společenství nenahrazují financování dostupné v České republice

Agrární politika MZe je od roku 2001 harmonizována s principy Společné zemědělské politiky EU. Vstupem České republiky do EU k 1. květnu 2004 vstoupil v platnost nový systém a nová struktura národních podpor zemědělství a venkova. Národní dotace nesmí narušit zásady společného trhu a podléhají notifikaci ze strany Evropské komise.

Podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, k podpoře méně příznivých oblastí poskytované podle nařízení vlády 505/2000 Sb., ve znění nařízení vlády č. 500/2001 Sb. byly vstupem do EU nahrazeny platbami v rámci Horizontálního plánu rozvoje venkova ČR na období 2004 – 2006. Výsledkem toho je pokles národních rozpočtových výdajů na zemědělství v roce 2004 a 2005, jak ukazuje tabulka č. 2.

Tabulka 2: Národní prostředky na sektor zemědělství (v tisících Kč)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Národní prostředky	11 625 672	11 453 919	8 018 075	8 095 861	3 755 000	3 185 000
SAPARD *				500 000	767 000	153 000
Celkový objem finančních prostředků	11 625 672	11 453 919	8 018 075	8 595 861	4 522 000	3 338 000

*jedná se o finanční prostředky pro kofinancování z národních zdrojů ČR

Zdroj: Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2005 - Souhrn

6 Souhrnný přehled realizovaných kontrol u příjemců podpory a výsledky realizovaných kontrol

Agentura SAPARD provádí následující kontroly projektů programu SAPARD:

- před realizací projektu (ještě před výběrem projektů a podepsáním smlouvy), tzv. předběžné kontroly (ex-ante)
- v průběhu realizace projektu (před proplacením projektu/etapy projektu), tzv. průběžné kontroly (interim),
- po ukončení realizace projektu (po proplacení vynaložených výdajů do 3 let od poslední platby), tzv. následné kontroly (ex-post).

Každý schválený projekt vztahující se k opatření 1.1., 1.2., 1.3. a 2.2. (tj. projekt přinášející výnosy) a opatření 2.1. je kontrolován minimálně čtyřikrát (kontrola ex-ante, kontrola interim a 2 kontroly ex-post). Ostatní projekty (tj. projekty nepřinášející výnosy), u nichž se neprovádí kontrola ex-post, jsou kontrolovány minimálně dvakrát.

Kontroly jsou prováděny pracovníky regionálních odborů SZIF, případně dle potřeby mohou být ke kontrolám využiti pracovníci MMR či proškolení pracovníci zemědělských agentur. Kontroloři RO SZIF jsou metodicky vedeni pracovníky CP SZIF. Veškeré kontrolní mechanismy jsou upraveny a podrobně popsány interními předpisy.

Tabulka 3: Počet kontrol od počátku programu SAPARD k 30. 11. 2005 dle druhu kontroly a RO SZIF

RO SZIF	Ex-ante	Interim	Ex-post	Celkem	Podíl na celkových kontrolách
Praha + SČ	459	690	120	1269	19 %
České Budějovice	686	505	180	1371	21 %
Ústí nad Labem	169	144	63	376	6 %
Hradec Králové	419	397	112	928	14 %
Brno	620	611	168	1399	21 %
Olomouc	372	356	102	830	12 %
Opava	217	167	58	442	7 %
Celkem	2942	2870	803	6615	100 %

Byly zjištěny závady v rámci pouhých 7,5 % realizovaných kontrol. Mezi nejčastější zjištění patřilo například neohlášení změny projektu žadatelem či chybějící doklady. Většina kontrolních zjištění mohla být vyřešena s žadatelem.

Tabulka 4: Přehled o počtu provedených kontrol za roky 2002-2005 v členění dle opatření a druhu kontroly (stav k 30. 11. 2005)

Opatření	Ex-ante	Interim	Ex-post	Celkem	Podíl na celkových kontrolách
1.1	555	530	275	1360	21 %
1.2	480	539	193	1212	18 %
1.3	262	322	93	677	10 %
1.4	586	415	2	1003	15 %
2.1	711	328	147	1186	18 %
2.2	284	286	93	663	10 %
2.3	29	115	0	144	2 %
3.1	35	335	0	370	6 %
Celkem	2942	2870	803	6615	100 %

6.1 Důležité změny provedené v systému kontrol zavedené v průběhu realizace programu SAPARD

Při auditu EK ve dnech 19. - 23. ledna 2004 bylo v protokolu z auditu doporučeno přizpůsobit postupy obecným pravidlům, tj. že projekt by neměl podstoupit výrazné změny po období pěti let. Protože veškeré podmínky vycházely z Plánu rozvoje zemědělství a venkova (pravidla, smlouvy) a stanoví tříleté období, které nebylo možné měnit, v odůvodnění k tomuto doporučení bylo uvedeno, že tříleté období je stanoveno ve Smlouvě s příjemcem pomoci, která byla jako součást operačního manuálu pro program SAPARD takto akreditována. Při bilaterálním jednání v Bruselu dne 14. října 2004, kde byla projednávána jednotlivá doporučení EK a reakce ČR, byl přednesen návrh, že česká strana bude provádět plánované kontroly ex-post dvakrát u každého projektu opatření 1.1, 1.2, 1.3, 2.1 a 2.2, a to tak, že druhá kontrola ex-post bude provedena před skončením tříletého období (dle původní metodiky měla být u každého projektu uvedeného

opatření provedena 1 plánovaná kontrola ex-post). V rámci kontrolního systému nedošlo oproti akreditovanému stavu k žádným dalším výrazným změnám.

6.2 Nesrovnalosti

Jako nesrovnalost je ve smyslu Víceleté finanční dohody chápáno jakékoliv porušení této dohody a z ní vyplývajících smluv, založené jednáním nebo opomenutím, v jehož důsledku dojde (nebo by dojít mohlo) k újmě obecného rozpočtu Evropských společenství, plynoucí z neodůvodněné položky výdajů.

V rámci této definice je pak třeba odlišovat jednání, které je kvalifikováno jako podvodné a představuje jakýkoliv úmyslný čin nebo opomenutí vztahující se:

- k použití nebo předložení nepravdivých, nepřesných nebo neúplných prohlášení nebo dokladů, které mají nebo by mohly zapříčinit zneužití nebo chybné zadržení prostředků z obecného rozpočtu Evropských společenství
- k neoznámení informací v rozporu s určitou povinností, se stejným účinkem jako v předchozím odstavci
- k nesprávnému použití takových prostředků pro účely jiné než pro které byly původně přiděleny.

Agentura SAPARD s podvodným jednáním doposud konfrontována nebyla, avšak registruje několik případů nesrovnalostí, které jsou v rámci povinné evidence průběžně oznamovány orgánům Evropské unie.

Do dvou měsíců po ukončení každého čtvrtletí oznamuje Česká republika Evropské komisi jakoukoliv nesrovnalost, která byla předmětem administrativního nebo právního přezkoumání s odkazem na Víceletou finanční dohodu (VFD), oddíl F, bod 7.3 a 7.5.

Odbor Národní fond (Ministerstvo financí České republiky) je zodpovědný za sledování nesrovnalostí v rámci programu SAPARD, konkrétně za předávání informací o nesrovnalostech v daném období Nejvyššímu státnímu zastupitelství ČR.

Pro vypracování čtvrtletní zprávy pro Komisi informuje generální ředitel Agentury SAPARD do jednoho měsíce od ukončení každého čtvrtletí odbor Národní fond o jakékoliv nesrovnalosti, která byla předmětem administrativního nebo právního šetření.

Odbor Národní fond prověří ve spolupráci s finančním úřadem a Agenturou SAPARD detaily týkající se jednotlivých nesrovnalostí. Poté odbor Národní fond připraví čtvrtletní zprávu, která je zaslána Nejvyššímu státnímu zastupitelství a v kopii Centrální harmonizační jednotce a Ministerstvu zemědělství.

Nejvyšší státní zastupitelství je zodpovědné za korespondenci týkající se čtvrtletních zpráv o nesrovnalostech a zajišťuje, že tyto jsou zprávy do dvou měsíců od konce daného čtvrtletí Evropskému úřadu pro boj proti podvodům (European Anti-Fraud Office, OLAF). Dále odbor Národní fond zašle faxem pro informaci kopii této čtvrtletní zprávy o nesrovnalostech Generálnímu ředitelství pro zemědělství (DG Agri).

Čtvrtletní hlášení nesrovnalostí

2002

Nebyla zjištěna / oznámena žádná nesrovnalost.

2003

Nebyla zjištěna / oznámena žádná nesrovnalost.

2004

V roce 2004 bylo OLAF odesláno následující hlášení nesrovnalostí:

Číslo hlášení nesrovnalostí: CZ/04/001/S/0, číslo projektu: 1/2002-04UL; 69/2002-04UL

Ke dni 31. 12. 2005 je v knize dlužníků zaznamenána částka 3 274 906,00 Kč (projekty 1/2002-04UL a 69/2002-04UL). K vymáhání dluhu učinila Agentura SAPARD (AS) nezbytné kroky cestou správce daně (příslušného regionu). Příslušný platební výměr byl vydán z důvodů porušení podmínek Smlouvy uzavřené mezi AS a příjemcem pomoci (příjemce podpory se pokusil prodat majetek získaný s podporou SAPARD bez předchozího schválení AS).

2005

V roce 2005 byla OLAF odeslána následující hlášení nesrovnalostí:

1. Číslo hlášení nesrovnalostí: CZ/04/003/S/0, číslo projektu: 286/2002/03-CB

Popis případu

Z časových důvodů bylo přistoupeno k řešení zápočtem, aby v krátkém časovém rozmezí nedošlo ze strany příjemce pomoci ke zbytečnému zaslání dlužné částky a ze strany AS k placení plně přiznané částky pomoci v rámci projektu 119/2003-03CB

2. Číslo hlášení nesrovnalostí: CZ/04/002/S/0, číslo projektu: 12/2003-07OL

Popis případu

Příjemce vyzván k vrácení částky ve výši 216 336 Kč dne 11. 9. 2004. Peníze byly vráceny na účet v plné částce 27. 9. 2004. V souvislosti s novými skutečnostmi ve věci zpracovávání a zasilání čtvrtletních zpráv o nesrovnalostech a vzhledem k výši částky byla tato nesrovnalost dodatečně hlášena v hlášení za 3. čtvrtletí 2005, přestože příjemce částku již vrátil.

3. Číslo hlášení nesrovnalostí: CZ/05/007/S/0, číslo projektu: 135/2002-03CB

Popis případu

Příjemce podpory nepřevzal „Výzvu k vrácení“ 376 085 Kč a zásilka se vrátila jako nedoručitelná. Z rozhodnutí GŘ byla záležitost postoupena 27. 1. 2006 k vymáhání příslušnému finančnímu úřadu.

4. Číslo hlášení nesrovnalostí: CZ/05/006/S/0, číslo projektu: 214/2003-06BR

5. Číslo hlášení nesrovnalostí: CZ/05/005/S/0, číslo projektu: 143/2002-06BR

Popis případu (projekty číslo: 214/2003-06BR, 143/2002-06BR)

Příjemce podpory je v konkurzu a dvě pohledávky AS ve výši 2 311 364 Kč a 2 490 000 Kč byly dne 6. 1. 2006 postoupeny k vymáhání příslušnému finančnímu úřadu.

6. Číslo hlášení nesrovnalostí: CZ/05/004/S/0, číslo projektu: 104/2002-04UL

Popis případu

Příjemce vrátil dlužnou částku ve výši 261 975 Kč obratem bez časového prodloužení k datu 16. 12. 2005

7. Číslo hlášení nesrovnalostí: CZ/05/003/S/0, číslo projektu: 95/2002-05HK

Popis případu

Příjemce podpory nevrátil dlužnou částku 2 453 509 Kč ve lhůtě stanovené „Výzvou k vrácení“ a záležitost byla 27. 1. 2006 postoupena k vymáhání příslušnému finančnímu úřadu.

Dále bylo čtvrtletně aktualizováno hlášení nesrovnalostí číslo CZ/04/001/S/0.

6.3 Kroky podniknuté na základě doporučení inspekcí EK

V termínu 19. – 23. ledna 2004 se uskutečnila auditní mise EK, která proběhla na SZIF/AS, ve vybraných regionech a u vybraných konečných příjemců. V protokolu z auditu bylo doporučeno přizpůsobit kontrolní postupy Agentury SAPARD. Toto doporučení bylo Agenturou SAPARD akceptováno (viz výše kapitola 6.1). Dne 10. února 2005 obdrželo Stálé zastoupení dopis generálního ředitele pro zemědělství a rozvoj venkova (č.j. D (2005) 2856), ve kterém je ČR informována o tom, že Komise na základě provedeného šetření nenavrhne žádné finanční korekce. Šetření lze považovat za uzavřené za podmínky, že doporučení Komise z předcházející korespondence budou plně implementována.

Další auditní šetření EK proběhlo v termínu 19. - 23. září 2005. Podrobný přehled doporučení a reakce Agentury SAPARD oficiálně zasláné EK dne 10. března 2006 jsou uvedeny v Příloze 4.

Dopisem EK ze dne 23. prosince 2004, č.j. AGRI/J.1/KK/bw-D(2004)40158, byla ČR upozorněna na možnost finančních korekcí ze strany EK v souvislosti s zjištěními obsaženými v Certifikační zprávě programu SAPARD za rok 2003 týkající se překračování tříměsíční lhůty na proplácení žádostí konečným příjemcům pomoci ze strany ČR. EK požadovala zaslání dodatečných údajů k jednotlivým platbám. Dne 27. 10. 2005 se v Bruselu uskutečnilo dvoustranné jednání zástupců EK (DG AGRI) a ČR (Národní fond a Agentura SAPARD). EK požádala o zaslání dodatečného vysvětlení a podpůrné dokumentace k jednotlivým oblastem. Dokumenty byly EK odeslány 14. 12. 2005. Dopisem (č.j. D (2006) 3162) ze dne 21. 2. 2006 bylo Stálé zastoupení informováno o tom, že EK nenavrhne žádné finanční korekce

7 Pokrok při realizaci priorit a opatření ve vztahu k plnění cílů programu SAPARD

Program SAPARD byl zahájen dne 15. dubna 2002. Rozhodnutí EK o převedení řízení pomoci programu SAPARD na Agenturu SAPARD v České republice (pro všechna opatření kromě opatření 2.3. a 3.1.) bylo zveřejněno dne 18. dubna 2002 v Úředním věstníku pod číslem 2002/298/EC (OJ L 102, str. 32-33).

Pro opatření 2.3. bylo rozhodnutí Komise 2003/123/EC o převedení řízení pomoci vydáno 19. února 2003 a pro opatření 3.1. dne 1. srpna 2003 (rozhodnutí Komise 2003/581/EC).

Program SAPARD je realizován Agenturou SAPARD ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj (MMR) - pro opatření 2.1. Obnova a rozvoj vesnic a venkovské infrastruktury a 2.2. Rozvoj a diverzifikace hospodářských činností zajišťující rozmanitost aktivit a alternativní zdroje příjmů.

Od 1. ledna 2004 se Agentura SAPARD (včetně regionálních pracovišť) stala součástí SZIF. Pokračující administraci programu SAPARD zajišťují také příslušné regionální odbory SZIF (RO SZIF). RO SZIF je stejně jako RP AS celkem 7: v Praze pro region Praha a Střední Čechy, v Českých Budějovicích pro region Jihozápad, v Ústí nad Labem pro region Severozápad, v Hradci Králové pro region Severovýchod, v Brně pro region Jihovýchod, v Olomouci pro region Střední Morava a v Opavě pro region Moravskoslezsko. Na administraci projektů pro opatření 2.1. a 2.2. a na kontrolách se podílejí pracovníci MMR.

7.1 První posouzení socioekonomických dopadů a dopadů na životní prostředí

Nastavení programu SAPARD v ČR výrazně ovlivnilo jeho finanční efektivitu. Nabídka opatření pokryla prakticky většinu území ČR (nejvíce projektů bylo předloženo v tradičně zemědělských

regionech) a různá odvětví agrárního i potravinářského sektoru. Program do značné míry přispěl k přibližování vybraných sektorů standardům Společenství a *acquis communautaire*.

Kromě velice dobré míry výstupů souvisejících s operativními cíli, přinesl program SAPARD také širokou škálu výsledků a dopadů shrnutých jako účinky intervencí Programu. Tyto výsledky a dopady přímo souvisí se specifickými cíli opatření, jakož i s celkovými cíli Programu jako takového. Zahrnují například zvýšení příjmů podpořených subjektů, zvýšení produktivity práce, racionalizaci výrobních procesů, racionálnější využití výrobních faktorů, pozitivní dopady na životní prostředí a na pohodu zvířat, větší diverzifikaci, trvalou udržitelnost a přitažlivost hospodářských činností na venkově, vyšší konkurenceschopnost díky vyšší produktivitě a zlepšené kvalitě, zlepšení pracovních a hygienických podmínek provozů a nová pracovní místa, což bylo významné hlavně v regionech s vysokou nezaměstnaností.

Program SAPARD v ČR také dokázal pružně reagovat na nečekané živelné události a následné problémy zemědělců, a to vyhlášením mimořádného povodňového kola. Díky vstřícnosti Evropské komise byly velice rychle vyřešeny administrativní otázky a z programu SAPARD byla podpořena obnova poškozených nebo zničených objektů v postižených regionech, čímž došlo ke zmírnění ekonomických ztrát.

Předběžné posouzení výsledků realizace jednotlivých opatření programu SAPARD a naplňování cílů stanovených v Plánu SAPARD pro jednotlivá opatření je uvedeno v kapitole 7.3. Konečné posouzení dopadu realizace programu SAPARD v ČR bude předmětem ex-post hodnocení, které bude provedeno v souladu s VFD, oddíl B, čl. 11.

7.2 Proplácení

V rámci celkové alokace na program SAPARD (alokace 2000 – 2003) ve výši cca 3,9 mld. Kč (122,5 mil. EUR) bylo k 30. 11. 2005 proplaceno celkem 1495 projektů v částce 3 894 810 864 Kč, z toho 2 948 033 530 Kč představuje podíl z EU, 810 821 782 Kč bylo proplaceno z národních zdrojů a 135 955 552 Kč z regionálních zdrojů.

Tabulka 5: Přehled alokací, uzavřených závazků a proplacených projektů k 30. 11. 2005 dle opatření

		schválená alokace 2000-2003		uzavřené závazky k 30.11.2005			proplacené projekty k 30.11.2005		
		veřejné prostředky	z toho podíl EU	počet projektů	veřejné prostředky	z toho podíl EU	počet projektů	veřejné prostředky**	z toho podíl EU**
Priorita I - Zvyšování konkurenceschopnosti zemědělství									
1.1.	Investice do zemědělského majetku	764 280 447	582 645 517	359	791 741 789	603 321 198	349	764 280 447	582 645 517
1.2.	Zlepšování zpracovávání a marketingu zemědělských produktů a produktů rybolovu	770 273 040	580 315 526	288	870 806 349	656 105 404	272	770 273 040	580 315 526
1.3.	Zlepšování struktur pro kontrolu kvality, pro kvalitu potravin a ochranu spotřebitele	268 947 095	201 710 291	191	320 630 802	240 473 081	178	268 947 095	201 710 291
1.4.	Meliorace a pozemkové úpravy	658 297 166	493 722 788	305	736 252 329	552 189 174	301	658 297 166	493 722 788
Priorita II - Trvale udržitelný rozvoj venkovských oblastí									
2.1.	Renovace a rozvoj vesnic a rozvoj venkovské infrastruktury	973 392 144*	738 856 485	197	1 037 081 643*	787 175 817	192	973 392 144*	738 856 485
2.2.	Rozvoj a diverzif. hospod. činností zajišťující rozmanitost aktivit a altern. zdroje příjmů	416 922 567	318 230 512	129	464 714 729	354 127 597	123	416 922 567	318 230 512

2.3.	Metody zemědělské produkce určené k ochraně životního prostředí a uchování krajiny	12 585 689	9 439 245	36	21 761 205	16 320 865	36	12 585 689	9 439 245
Priorita III - Odborná pomoc									
3.1.	Zlepšování profesního vzdělávání	19 539 975	14 654 975	33	22 275 646	16 706 734	33	19 539 975	14 654 975
3.2.	Technická pomoc	10 572 741	8 458 191	16	11 566 154	9 252 921	11	10 572 741	8 458 191
Celkem		3 894 810 864	2 948 033 530	1 554	4 276 830 646	3 235 672 791	1 495	3 894 810 864	2 948 033 530

* jedná se o alokace a proplacené prostředky včetně regionálních zdrojů

** proplacené finanční částky představují skutečně proplacené prostředky snížené o vratky finančních prostředků, které jsou vždy po navrácení použity k financování dalších dosud neproplacených projektů.

V rámci celkové alokace 122,5 mil. EUR zůstala nevyčerpaná částka ve výši 327,29 EUR, která bude navržena Evropské komisi při uzavírání programu. Tuto částku nebyla možné využít pro zbývající projekty SAPARD kvůli větším finančním požadavkům. Projekty budou proplaceny v rámci programu HRDP (viz tabulka 6).

Jak ukazuje tabulka 5, nejvíce prostředků bylo proplaceno v opatření rozvoje venkova 2.1. Obnova a rozvoj vesnic a venkovské infrastruktury ve výši 25 % celkových plateb.

Pak následují platby na opatření 1.2. Zlepšování zpracování a marketingu zemědělských produktů a produktů rybolovu a opatření 1.1. Investice do zemědělského majetku, které představuje 20 % provedených plateb. Při sečtení plateb v rámci opatření 1.2 a 1.3, můžeme konstatovat, že zpracovatelský sektor obdržel 27 % plateb programu SAPARD. 17 % celkových plateb bylo vynaloženo na projekty v rámci opatření 1.4 Meliorace a pozemkové úpravy.

V souladu s rozhodnutím Národního monitorovacího výboru pro SAPARD byly úroky získané na SAPARD EURO účtu (5 907 900 Kč) využity na proplacení 2 projektů v rámci opatření 1.2. Zlepšování zpracování a marketingu zemědělských produktů a produktů rybolovu.

Od 1. prosince 2005 bylo zahájeno proplácená „zbývající“ projektů programu SAPARD (viz tabulky 6 a 7) ze záruční sekce EAGGF v rámci Horizontálního programu pro rozvoj venkova (HRDP). Z rozhodnutí Komise ze dne 12. prosince 2005 byly provedeny změny HRDP pro období 2004 – 2006 tak, aby pokryl „zbývající“ projekty programu SAPARD. Výdaje spojené se změnami, které se schvalují uvedeným rozhodnutím, byly uznatelné od 18. října 2005.

Tabulka 6: Přehled projektů/etap projektů programu SAPARD určených k financování z HRDP

Opatření	Počet projektů	Celkem Kč
1.1.	13	22 191 208
1.2.	26	85 200 050
1.3.	21	49 407 858
1.4.	4	27 413 809
2.1.	6	44 155 776
2.2.	12	53 169 218
2.3.	45	9 175 515
3.1.	5	2 069 700
3.2.	10	1 470 000
Celkem	142	294 253 134

Pozn. Vzhledem k tomu, že projekty v rámci všech opatření programu SAPARD mohou být víceetapové, je celkový počet projektů uvedený v této tabulce vyšší než rozdíl mezi aktivními závazky a proplacenými projekty v tabulce 5

Jak uvádí tabulka 7, v průběhu prosince 2005 bylo z prostředků HRDP provedeno celkem 36 plateb (na projekty či etapy projektů) v částce 105 737 873 Kč.

Tabulka 7: Projekty programu SAPARD proplacené v roce 2005 z prostředků HRDP

Opatření	Proplaceno projektů	Celkem Kč
1.1.	1	4 790 400
1.2.	5	26 011 000
1.3.	4	10 533 850
1.4.	2	22 550 244
2.1.	2	27 803 909
2.2.	3	10 661 208
2.3.	18	3 330 762
3.1.	0	0
3.2.	1	56 500
Celkem	36	105 737 873

7.3 Realizace opatření

Do programu SAPARD předložili žadatelé v 7 kolech příjmu žádostí přes 3000 projektů, z nichž bylo nakonec schváleno 1692 projektů.

K 31. prosinci 2003 uzavřeny smlouvy na celkovou částku 4,5 mld. Kč. K 30. listopadu 2005 byly v rámci programu SAPARD proplaceny všechny disponibilní finanční prostředky, které pokryly 11495 smluv se žadateli (viz tabulka 5).

Zbývající otevřené závazky ve výši **294 253 134 Kč** (tj. 142 projektů SAPARD nebo jejich etap, které již nepokryly finanční prostředky programu SAPARD) byly převedeny k proplacení v rámci HRDP (viz kapitola 7.1).

7.3.1 Opatření 1.1. – Investice do zemědělského majetku

V průběhu všech kol příjmu žádostí o podporu bylo v rámci tohoto opatření schváleno celkem 384 projektů s celkovým požadavkem na finanční prostředky ve výši 804 mil. Kč.

K 30. listopadu 2005 bylo aktivních 359 projektů v celkové částce 791,8 mil. Kč (tj. 103,5 % disponibilních prostředků fondů EU).

Celkem bylo dokončeno a proplaceno 349 projektů ve finanční výši 764 mil. Kč (tj. 97 % závazků). V roce 2005 bylo dokončeno celkem 27 projektů ve výši 53,8 mil. Kč. Zbylé závazky budou proplaceny v rámci HRDP (viz tabulka 6).

Co se týká jednotlivých podopatření, 56 % závazků se týká welfare v chovech hospodářských zvířat, 21 % rekonstrukcí skladových kapacit na ovoce a zeleninu a 23 % rekonstrukcí skladových kapacit pro vedlejší produkty živočišné výroby. Podrobnější informace viz tabulky č. a1, a2 v Příloze 2.

V rámci střednědobého hodnocení bylo toto opatření posouzeno jako relevantní a v souladu s cíli Programu. Nicméně byla poskytnuta některá doporučení týkající se zejména přesnějšího stanovení cílů opatření, která byla implementována v navazujících programech. Mezi pozitivní účinky tohoto opatření lze zařadit například zvýšení produktivity, zlepšení kvality zemědělských výrobků či zlepšení welfare zvířat. Posouzení konečných dopadů tohoto opatření bude realizováno v rámci ex-post hodnocení programu SAPARD.

Tabulka 8: Proplacené projekty v rámci opatření 1.1. dle jednotlivých RO SZIF

RO SZIF	Proplaceno projektů	Proplaceno Kč
Střední Čechy + Praha	65	172 969 358
České Budějovice	90	154 260 452
Ústí nad Labem	16	73 762 745
Hradec Králové	22	50 642 974
Brno	95	201 439 440
Olomouc	41	77 252 237
Opava	20	33 953 241
Celkem	349	764 280 447

1.1.1. Welfare v chovech hospodářských zvířat

Cílem tohoto podopatření bylo zlepšení welfare hospodářských zvířat, konkrétně skotu a prasnic. V České republice byla vytipována potřeba rekonstrukce 600 000 – 900 000 ustajovacích míst pro skot a 160 000 ustajovacích míst pro prasnice. Cílem stanoveným v Plánu a přepočteným na konečnou alokaci let 2000-2003 bylo podpořit rekonstrukci 7 543 ustajovacích míst pro skot a 13 715 ustajovacích míst pro prasnice a realizovat 206 – 223 projektů, čehož bylo dosaženo ze 109 – 117 %. Byly dokončeny projekty na rekonstrukci 257 557 m² stájí skotu a 137 103 m² stájí prasat.

1.1.2. Rekonstrukce skladovacích kapacit na ovoce a zeleninu

Toto podopatření bylo zaměřeno na rekonstrukci skladovacích kapacit pro ovoce a zeleninu. Celková potřeba rekonstrukce skladovacích kapacit vyčíslená v Plánu byla shrnuta na 60 000 tun. Cílem stanoveným v Plánu a přepočteným na konečnou alokaci let 2000-2003 bylo podpořit rekonstrukci 34 286 tun skladovacích kapacit (17 143 t pro zeleninu a 17 143 t pro ovoce) a přibližně tři projekty při průměrné velikosti skladovacích kapacit 12 000 t. V rámci celého programu SAPARD bylo uzavřeno 45 smluv v celkové částce 168 103 902 Kč. Byly dokončeny projekty na rekonstrukci 27 701 tun skladovacích kapacit ovoce (tj. 162 % cíle) a 48 846 tun skladovacích kapacit zeleniny (tj. 285 % cíle). Co se týká skladové kapacity pro zeleninu, zájem o podporu byl vyšší než byl předpoklad, přičemž bylo oproti předpokladu realizováno větší množství malých projektů.

1.1.3. Rekonstrukce skladovacích kapacit pro vedlejší produkty živočišné výroby

Toto podopatření mělo za cíl podporu skladovacích kapacit pro vedlejší produkty živočišné výroby. V Plánu je uvedena potřeba vybudování přibližně 50 % jímek definovaných jako potřebné, tj. 1,6 mil. m³ při stavu 4 miliony prasat pro splnění požadavku Směrnice Rady 91/676/EHS. Cílem stanoveným v Plánu a přepočteným na konečnou alokaci let 2000-2003 bylo podpořit vybudování 0,9 mil. m³ jímek a podpořit 115 - 126 projektů. V rámci celého programu SAPARD bylo uzavřeno celkem 97 smluv na celkovou částku 188 959 341 Kč, čímž byl cíl naplněn z 77 – 84 %. Byly dokončeny projekty na 35 459 m³ hnojišť a 238 013 m³ jímek na kejdu.

7.3.2 Opatření 1.2. – Zlepšování zpracovávání a marketingu zemědělských produktů a produktů rybolovu

V průběhu všech kol příjmu žádostí o podporu bylo v rámci tohoto opatření schváleno celkem 329 projektů s celkovým požadavkem na finanční prostředky ve výši 931 mil. Kč.

K 30. listopadu 2005 bylo aktivních 288 projektů v celkové částce 871 mil. Kč (tj. 113,1 % disponibilních prostředků fondů EU).

Celkem bylo dokončeno a proplaceno 272 projektů ve finanční výši 770 mil. Kč (tj. 88 % závazků). V roce 2005 bylo dokončeno celkem 26 projektů ve výši 70 mil. Kč. Zbylé závazky budou proplaceny v rámci HRDP (viz tabulka 6).

Byl zaznamenán vysoký zájem zpracovatelských podniků o podporu z programu SAPARD. Podle Plánu SAPARD mělo být 30 % alokace přiděleno na mlékárenství, 40 % na masný průmysl, 10 % na zpracování ryb a 20 % na podporu regionálních produktů. Tabulka b.1. v Příloze 2 ukazuje, že tyto cíle byly téměř splněny: 55 % závazků bylo v masném průmyslu, 31 % v mlékárenství, 5 % ve zpracování ryb a 9 % pro regionální produkty. V oblasti zpracování masa bylo předloženo mnohem více projektů než byl předpoklad v roce 2000.

Dle realizátorů střednědobého hodnocení programu SAPARD lze konstatovat, že toto opatření je relevantní a v souladu s cíli Programu. Mezi pozitivní účinky tohoto opatření patří například pozitivní dopad na zlepšení odbytišť nových produktů či větší racionalizace výrobních faktorů. Posouzení konečných dopadů tohoto opatření bude realizováno v rámci ex-post hodnocení programu SAPARD. Střednědobé hodnocení navrhuje některá doporučení týkající se například návrhu na cílenější podporu malých a středních podniků či úpravy cílů opatření. Tato doporučení byla využita při implementaci navazujících programů.

Tabulka 9: Proplacené projekty v rámci opatření 1.2. dle jednotlivých RO SZIF

RO SZIF	Proplaceno projektů	Proplaceno Kč
Střední Čechy + Praha	34	101 501 306
České Budějovice	67	207 591 381
Ústí nad Labem	15	46 788 777
Hradec Králové	48	104 578 729
Brno	52	157 677 235
Olomouc	36	89 349 895
Opava	20	62 785 717
Celkem	272	770 273 040

Pozn.: Částka obsahuje i projekty hrazené z úroků vygenerovaných na účtu SAPARD Euro a Termínovaném vkladu k tomuto účtu. Celková hodnota obou projektů je 5 907 900 Kč, z čehož je 4 430 925 Kč získaný úrok a 1 476 975 Kč spolufinancování MZe.

1.2.1. Zřizování a modernizace technologií

Hlavním cílem tohoto podopatření bylo zřizování a modernizace výroby a zpracovatelských technologií, což je jeden z nejdůležitějších kroků vedoucích ke zvýšení konkurenceschopnosti podniků. Byly dokončeny projekty na modernizaci a zlepšení standardů na úroveň EU v mlékárnách o kapacitě 13 902 930 tis. litrů, v jatkách o kapacitě 1 650 244 tun a ve zpracovnách ryb o kapacitě 6 698 tun.

V rámci celého programu SAPARD bylo uzavřeno 303 smluv v celkové částce 893 075 808 Kč. Vzhledem k tomu, že cílem pro alokaci 2000-2003 bylo podpořit 184 – 274 projektů, je míra naplnění cíle 111 – 165 % a toto podopatření lze hodnotit jako velmi efektivní.

1.2.2. Podpora regionálních produktů

Toto podopatření mělo za cíl podporu zpracování a prodeje regionálních zemědělských výrobků navazujících na tradiční výrobu místních specialit a výrobků ekologického původu.

Celkově byly uzavřeny závazky na realizaci 26 projektů ve výši 82 375 341 Kč z veřejných prostředků. Byly dokončeny projekty na 25 nových technologiích a 8 modernizovaných technologiích. Týž projekt mohl zahrnovat více oblastí.

Vzhledem k tomu, že cílem pro alokaci 2000-2003 bylo podpořit 46 – 69 projektů, je míra naplnění cíle 38 – 57 %. Nižší zájem žadatelů na začátku implementace programu SAPARD byl později vystřídán vzrůstající tendencí zájmu.

7.3.3 Opatření 1.3. – Zlepšování struktur pro kontrolu kvality, pro kvalitu potravin a ochranu spotřebitele

V průběhu všech kol příjmu žádostí o podporu bylo v rámci tohoto opatření schváleno celkem 227 projektů s celkovým požadavkem na finanční prostředky ve výši 351 mil. Kč.

K 30. listopadu 2005 bylo aktivních 191 projektů v celkové částce 321 mil. Kč (tj. 119,2 % disponibilních prostředků fondů EU).

Celkem bylo dokončeno a proplaceno 178 projektů ve finanční výši 269 mil. Kč (tj. 84 % závazků). V roce 2005 bylo dokončeno 16 projektů ve výši 26 mil. Kč. Zbylé závazky budou proplaceny v rámci HRDP (viz tabulka 6).

Cílem stanoveným v Plánu a přepočteným na konečnou alokaci let 2000-2003 bylo podpořit přibližně 190 projektů. Tohoto cíle bylo dosaženo z 94 %. Celkem 171 provozoven bylo podpořeno v rámci podopatření HACCP a 8 v rámci podopatření SEUROP (viz tabulky c.1. a c.2. v Příloze 2). V rámci střednědobého hodnocení bylo konstatováno, že toto opatření je v souladu s cílem programu a vede ke značnému zvýšení kvality výrobků a zlepšení ochrany spotřebitelů. Posouzení konečných dopadů tohoto opatření bude realizováno v rámci ex-post hodnocení programu SAPARD.

Tabulka 10: Proplacené projekty v rámci opatření 1.3. dle jednotlivých RO SZIF

RO SZIF	Proplaceno projektů	Proplaceno Kč
Střední Čechy + Praha	17	27 867 633
České Budějovice	26	39 650 629
Ústí nad Labem	6	6 440 826
Hradec Králové	45	66 241 994
Brno	37	52 023 794
Olomouc	30	48 985 448
Opava	17	27 736 771
Celkem	178	268 947 095

1.3.1. Jednotná klasifikace jatečně opracovaných těl SEUROP

Toto podopatření mělo za cíl zavedení společného systému klasifikace jatečně zpracovávaných trupů prasat (systém SEUROP), jehož absence byla ve SWOT analýze programu SAPARD definována jako slabá stránka. Byly dokončeny projekty na kapacity 151 978 tun se systémem SEUROP.

Ačkoliv nebyly stanoveny cíle na úrovni podopatření, můžeme konstatovat, že zájem o podopatření byl nižší než předpoklad. Hlavním důvodem je zřejmě zpoždění zahájení programu SAPARD. Žadatelé nemohli čekat na posunutě spuštění programu SAPARD a museli investovat ještě před začátkem programu SAPARD, neboť bylo uloženo zajistit kontrolu kvality podle zákona č. 110/97 Sb. a vyhlášky č. 147/98 Sb., 112/2001 Sb. a 354/2001 Sb. v novelizovaném znění. Z tohoto důvodu byly upraveny finanční tabulky pro celé opatření a určitá finanční částka byla přesunuta do opatření 1.2. Efektivita tohoto podopatření je při porovnání s cíly stanovenými v Plánu SAPARD extrémně nízká.

1.3.2. Pomoc při zavádění HACCP

Byly dokončeny projekty na kapacity 5 862 829 tun se systémem HACCP. Efektivita v souvislosti s implementací HACCP je uspokojivá, u projektů mlékárenského odvětví dosahuje 100 % a u masného průmyslu 42 %.

7.3.4 Opatření 1.4. – Meliorace a pozemkové úpravy

V průběhu všech kol příjmu žádostí o podporu bylo v rámci tohoto opatření schváleno celkem 309 projektů. K 30. listopadu 2005 bylo aktivních 305 projektů v celkové částce 736 mil. Kč (tj. 111,8 % disponibilních prostředků fondů EU).

Celkem bylo dokončeno a proplaceno 301 projektů ve finanční výši 658 mil. Kč (tj. 89 % závazků), z toho v roce 2005 celkem 39 projektů ve výši 79 mil. Kč. Zbylé závazky budou proplaceny v rámci HRDP (viz tabulka 6). Podrobnější informace týkající se tohoto opatření jsou uvedeny v tabulkách. i.1. a i.2. v Příloze 2.

V rámci střednědobého hodnocení bylo konstatováno, že toto opatření je pro zajištění udržitelného rozvoje a využití venkova velmi relevantní. Posouzení konečných dopadů tohoto opatření bude realizováno v rámci ex-post hodnocení programu SAPARD.

Tabulka 11: Proplacené projekty v rámci opatření 1.4. dle jednotlivých RO SZIF

RO SZIF	Proplaceno projektů	Proplaceno Kč
Střední Čechy + Praha	33	78 537 870
České Budějovice	82	173 644 743
Ústí nad Labem	16	44 818 460
Hradec Králové	37	69 896 582
Brno	98	205 164 270
Olomouc	28	78 742 439
Opava	7	7 492 802
Celkem	301	658 297 166

1.4.1. Výstavba a rekonstrukce polních cest, budování ÚSES a protierozní opatření

Toto podopatření mělo za cíl zpřístupnění a optimální organizaci půdního fondu, zvýšení ekologické stability krajiny a ochranu půdy. Byly dokončeny projekty na 217 km polních cest, 157 prvků ÚSES a 123 protierozních opatření.

Operačním cílem přepočteným na konečnou alokaci let 2000-2003 byla realizace tohoto podopatření na cca 29 000 ha. Tento cíl byl splněn z 41 %.

1.4.2. Geodetické práce, nové mapování v digitální formě, vyměřování pozemků včetně geometrických plánů

Toto podopatření mělo za cíl dokončení transformace vlastnických vztahů a umožnění hospodaření na vlastní půdě. Byly dokončeny projekty na 7 165 ha nově vytyčených pozemků, 9 828 ha území nově vytvořené DKM a 11 893 vyměřených pozemků vlastníků dle zákona č. 229/1991 Sb.

Cílem přepočteným na konečnou alokaci let 2000-2003 bylo využití tohoto podopatření na cca 49 000 ha. Cíl byl splněn na 29 % z pohledu proplacených projektů. Zbytek projektů bude proplacen nejpozději v roce 2006. V rámci celého programu SAPARD bylo uzavřeno 120 smluv v celkové částce 112 551 221 Kč.

7.3.5 Opatření 2.1. – Obnova a rozvoj vesnic a venkovské infrastruktury

Hlavním cílem tohoto opatření bylo zlepšit kvalitu života a životního prostředí ve venkovských oblastech, jakož i podmínky pro podnikání, tvorbu nových pracovních míst a podnikatelských příležitostí.

V průběhu všech kol příjmu žádostí o podporu bylo v rámci tohoto opatření schváleno celkem 200 projektů s celkovým požadavkem na finanční prostředky ve výši 892 mil. Kč (částka bez započtení regionálních zdrojů).

K 30. listopadu 2005 bylo aktivních 197 projektů v celkové částce 1 037 mil. Kč včetně regionálních zdrojů (tj. 106,5 % disponibilních prostředků fondů EU).

Celkem bylo dokončeno a proplaceno 192 projektů ve finanční výši 973 mil. Kč (tj. 94 % závazků), z toho v roce 2005 celkem 27 projektů ve výši 212 mil. Kč. Zbylé závazky budou proplaceny v rámci HRDP (viz tabulka 6).

Implementace tohoto opatření byla velmi úspěšná, a to především z toho důvodu, že projekty byly realizovány mimořádně aktivními městy a obcemi. Mnohé projekty byly odmítnuty z důvodu nedostatku disponibilních finančních prostředků.

Cílem stanoveným v Plánu a přepočteným na konečnou alokaci let 2000-2003 bylo vytvořit přibližně 143 nových pracovních míst. Tohoto cíle bylo dosaženo ze 43 % (závazky představují vytvoření 62 nových pracovních míst). I když bylo stanoveného cíle dosaženo pouze ze 43 %, množství předložených projektů ukazuje dosažení potencionální vysoké efektivity tohoto opatření. V rámci střednědobého hodnocení bylo toto opatření posouzeno jako velmi relevantní, s celou řadou pozitivních účinků (např. zvýšení přitažlivosti venkovských oblastí, pozitivní účinek na kvalitu života na venkově, zachování venkovského dědictví atd.). Doporučení na propracovanější systém výběru projektů bylo vzhledem ke stavu implementace programu SAPARD využito v navazujících programech. Posouzení konečných dopadů tohoto opatření bude realizováno v rámci ex-post hodnocení programu SAPARD.

Tabulka 12: Proplacené projekty v rámci opatření 2.1. dle jednotlivých RO SZIF

RO SZIF	Proplaceno projektů	Proplaceno Kč*
Střední Čechy + Praha	42	154 301 192
České Budějovice	52	161 907 880
Ústí nad Labem	13	65 757 066
Hradec Králové	24	139 774 956
Brno	31	225 070 930
Olomouc	19	104 300 045
Opava	11	122 280 075
Celkem	192	973 392 144

* proplacené prostředky představují částku včetně regionálních zdrojů

2.1. a) Obnova a rozvoj vesnic

V rámci tohoto podopatření bylo proplaceno 67,4 % celkové částky opatření 2.1.

Celkem byly dokončeny projekty na 72 645 m³ obestavěného prostoru obnovených a využitých kulturních památek, 2 931 m² obecních bytů, 38 683 m² obnovených zařízení základní občanské vybavenosti, 366 332 m² obnovených a upravených veřejných prostranství, 3 077 m² využitelné plochy ICT center. Podrobnější informace jsou uvedeny v tabulce h.1. v Příloze 2.

2.1. b) Rozvoj venkovské infrastruktury

V rámci tohoto podopatření bylo proplaceno 32,6 % celkové částky opatření 2.1.

Byly dokončeny projekty na 93,7 km opravených místních cest a 34,3 km vybudovaných místních cest, 12 049 m vodovodů, 22 628,5 m kanalizací, 4 429,8 m² sběren odpadu a 1 545 m² vystavěných zařízení na využití odpadu. Podrobnější informace jsou uvedeny v tabulce I.1. v Příloze 2.

7.3.6 Opatření 2.2. – Rozvoj a diverzifikace hospodářských činností zajišťující rozmanitost aktivit a alternativní zdroje příjmů

Toto opatření mělo za cíl rozvoj a diverzifikaci hospodářských činností zajišťujících rozmanitost aktivit a alternativní zdroje příjmů.

V průběhu všech kol příjmu žádostí o podporu bylo v rámci tohoto opatření schváleno celkem 147 projektů s celkovým požadavkem na finanční prostředky ve výši 478 mil. Kč.

K 30. listopadu 2005 bylo aktivních 129 projektů v celkové částce 465 mil. Kč (tj. 111,3 % disponibilních prostředků fondů EU).

Celkem bylo dokončeno a proplaceno 123 projektů ve finanční výši 417 mil. Kč (tj. 90 % závazků), z toho v roce 2005 celkem 8 projektů ve výši 34 mil. Kč. Zbylé závazky budou proplaceny v rámci HRDP (viz tabulka 6).

Tabulka 13: Proplacené projekty v rámci opatření 2.2. dle jednotlivých RO SZIF

RO SZIF	Proplaceno projektů	Proplaceno Kč
Střední Čechy + Praha	9	41 997 707
České Budějovice	41	105 746 861
Ústí nad Labem	17	23 359 626
Hradec Králové	17	63 138 445
Brno	22	117 932 299
Olomouc	15	61 626 721
Opava	2	3 120 908
Celkem	123	416 922 567

Byly dokončeny projekty na 18 017 m² rekonstruovaných budov pro rozvoj venkovské turistiky, 5 484 m² budov pro rozvoj řemesel a regionálních produktů, 7 601 m² rekonstruovaných budov pro rozvoj základních služeb, 11 906 m² obchodní plochy, 46 trhů, kapacita 1 837 356 kWh/rok energie z alternativních zdrojů, 235 m² budov malých a středních podniků v ICT a 59 949 m² budov jiných malých a středních podniků. Podrobnější informace jsou uvedeny v tabulce e.1. v Příloze 2.

Navzdory nízkému počtu projektů je opatření velmi efektivní, a to v zajištění a vytvoření nových pracovních míst (závazky uvádějí 958 nových pracovních míst, tj. 84 % cíle stanoveného v Plánu SAPARD upraveného na konečnou alokaci let 2000-2003). Z důvodu nedostatku disponibilních finančních prostředků bylo podpořeno 17 – 27 % předpokládaného množství projektů. Ze střednědobého hodnocení vyplývá, že toto opatření je velmi relevantní pro trvale udržitelný rozvoj venkovských oblastí. Bylo však doporučeno zejména přehodnotit hierarchii cílů, podpořit také zakládání nových malých a středních podniků a více se zaměřit na diverzifikaci aktivit v zemědělských podnicích. Vzhledem ke stavu implementace programu SAPARD v době realizace střednědobého hodnocení byla tato doporučení využita pro navazující programové dokumenty. Opatření 2.2. má významné pozitivní účinky ve zvýšení atraktivnosti vesnic a venkovských oblastí pro jednotlivce i podniky. Posouzení konečných dopadů tohoto opatření bude realizováno v rámci ex-post hodnocení programu SAPARD.

7.3.7 Opatření 2.3. – Metody zemědělské produkce určené k ochraně životního prostředí a k uchování krajiny

Hlavním cílem tohoto opatření bylo získat dostatečné zkušenosti pro přípravu budoucího zemědělsko-ekologického programu. V rámci tohoto opatření bylo schváleno celkem 36 projektů s celkovým požadavkem na finanční prostředky ve výši 21 761 205 Kč (tj. 172,9 % disponibilních prostředků fondů EU). Bylo proplaceno celkem 12 585 689 Kč (tj. 58 % závazků). Zbylé závazky budou proplaceny v rámci HRDP (viz tabulka 6).

Cíl opatření 2.3., které bylo připraveno jako pilotní agroenvironmentální opatření pro období po vstupu ČR do EU, byl splněn. Příjemci podpory předkládali žádosti na čtyřleté období a sbírali zkušenosti s tímto typem opatření.

Dopad opatření bude hodnocen v roce 2006, kdy budou smlouvy ukončeny, a to pomocí odborných analýz konečného stavu. Bude proveden fytoecologický a entomologický průzkum (monitoring). Tento průzkum bude realizován v rámci opatření 3.2 Technická pomoc. Podrobnější informace jsou uvedeny ve Výroční zprávě za rok 2003.

7.3.8 Opatření 3.1. – Zlepšování profesního vzdělávání

Hlavním cílem tohoto opatření bylo zlepšení odborné připravenosti zemědělců a dalších osob podílejících se na zemědělských a souvisejících činnostech i na jejich diverzifikaci. V rámci tohoto opatření bylo schváleno celkem 34 projektů s celkovým požadavkem na finanční prostředky ve výši 22 681 646 Kč. K 30. listopadu 2005 bylo aktivních 33 projektů v celkové částce 22 275 646 Kč (tj. 114 % disponibilních prostředků fondů EU). Bylo proplaceno celkem 33 projektů v celkové částce 19 539 975 Kč. Vzhledem k realizaci víceetapových projektů budou zbylé závazky proplaceny v rámci HRDP (viz tabulka 6).

Celkem 14 projektů (tj. 41 % ze schválených projektů) se týkalo získávání dovedností potřebných k zajištění řízení životaschopných farem. Celkem 13 projektů (tj. 38 % schválených projektů) se týkalo školení environmentálních oblastí. Profesního vzdělávání se účastnilo celkem 24 473 osob. Podrobnější informace jsou vedeny v tabulkách k.1. a k.2. Přílohy 2.

Střednědobé hodnocení posuzuje toto opatření jako relevantní a v souladu s cíli Programu, avšak bylo vzneseno několik doporučení vztahujících se k přípravě navazujícího programu (například byla doporučena optimalizace řízení opatření či zajištění větší flexibility pro realizátory vzdělávacích aktivit). Přínosem je zejména získání praktických zkušeností s realizací a administrací projektů na straně Ústavu zemědělských a potravinářských informací. Posouzení konečných dopadů tohoto opatření bude realizováno v rámci ex-post hodnocení programu SAPARD.

8 Zkušenosti získané v rámci programu SAPARD

Pro realizaci programu SAPARD v ČR byla ustavena Agentura SAPARD včetně sedmi regionálních pracovišť. Této administrativní struktury bylo využito pro implementaci navazujícího Operačního programu „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“. V průběhu implementace programu SAPARD byly nastaveny detailní pracovní postupy a pracovníci na všech stupních implementace získali neocenitelné znalosti a dovednosti v oblasti postupů administrace strukturálních fondů EU. Důležité byly zejména kontrolní postupy nebo realizace veřejných zakázek podle pravidel EU, neméně důležité byly i zkušenosti s aplikací *acquis communautaire*. Všechny výše uvedené zkušenosti přispěly významnou měrou k úspěšnému a rychlému zahájení čerpání finančních prostředků strukturálních fondů po vstupu ČR do EU.

9 Kroky přijaté k zajištění koordinace veškeré předvstupní pomoci Společenství

Nejvyšším koordinačním orgánem předvstupní pomoci Phare, SAPARD a ISPA je Společný monitorovací výbor Phare (Joint Phare Monitoring Committee), který zasedá dvakrát ročně. Jeho úkolem je monitorování a hodnocení implementace programu a projektů z hlediska celkového dosažení cílů stanovených ve Finančních memorandech. Členové Společného monitorovacího výboru Phare jsou pravidelně informováni o aktivitách podporovaných v rámci programů SAPARD, ISPA a Phare. Společný monitorovací výbor doplňují Sektorové monitorovací podvýbory zasedající rovněž dvakrát ročně. Ty sledují postup implementace projektů v příslušném sektoru.

Závěrečná zpráva ze Střednědobého hodnocení programu SAPARD uvádí, že v ČR nedochází k překrývání financování z programu SAPARD a Phare.

U všech projektů programu SAPARD je před jejich proplacením kontrolováno v účetnictví příjemce pomoci, zda tentýž dotační předmět nebyl současně financován i z jiného zdroje než SAPARD. Tato kontrola je prováděna i v informačním systému CEDR, a to jak před proplacením projektu (kontrola, zda na tentýž účel není poskytnuta státní podpora), tak i v rámci kontrol ex-post (po proplacení projektu). Nebylo zjištěno žádné dvojí financování. Kontrolní systém je spolehlivý díky kontrole účetnictví u příjemců pomoci, kdy je kontrolováno řádné zaúčtování všech operací ve vztahu k projektu realizovanému za podpory z programu SAPARD.

Probíhala také úzká spolupráce se zástupci Ministerstva zemědělství, Ministerstva pro místní rozvoj a Centra pro zahraniční pomoc v rámci Ministerstva financí týkající se zejména sdílení informací o schválených projektech. Zástupci ministerstev zodpovědných za realizaci programů ISPA a Phare jsou členy Národního monitorovacího výboru pro SAPARD.

10 Seznam použitých zkratk

AS – Agentura SAPARD

CAP – Common Agricultural Policy - Společná zemědělská politika

EIA - Environment Impact Assessment – Posuzování vlivů na životní prostředí

EK – Evropská komise

EU – Evropská unie

HACCP – Analýza rizik a kritické kontrolní body

HDP – hrubý domácí produkt

HRDP – Horizontální plán rozvoje venkova

IS CEDR - Informační systém CEDR (Centrální evidence dotací z rozpočtu)

CHKO – Chráněná krajinná oblast

ICT – Informační a komunikační technologie

MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj

MV OP – Monitorovací výbor Operačního programu „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“

MZe – Ministerstvo zemědělství

NKÚ – Nejvyšší kontrolní úřad

NMV – Národní monitorovací výbor pro SAPARD

NUTS – Územní nomenklatura statistických jednotek

OJ – Official Journal – Úřední věstník Evropských společenství

OP Zemědělství – Operační program „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“
PS – Poslanecká sněmovna
RFD – roční finanční dohoda
RMP – Regionální monitorovací podvýbor
RO SZIF – Regionální odbor Státního zemědělského intervenčního fondu
RP AS – regionální pracoviště Agentury SAPARD
ŘO OP – odbor Řídící orgán OP
SAPARD – Zvláštní předvstupní program pro rozvoj zemědělství a venkova
SEUROP – Jednotná klasifikace JUT skotu a prasat podle podílu svaloviny
SROP – Společný regionální operační program
SZIF – Státní zemědělský intervenční fond
ÚSES – územní systém ekologické stability
VFD – Víceletá finanční dohoda mezi Českou republikou a Komisí Evropských společenství jménem Evropského společenství
VÚZE – Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky

11 Seznam opatření

- Opatření 1.1 Investice do zemědělského majetku
  - 1.1.1 – Welfare v chovech hospodářských zvířat
  - 1.1.2 – Rekonstrukce skladovacích kapacit pro ovoce a zeleninu
  - 1.1.3 – Skladovací kapacity pro vedlejší produkty živočišné výroby
- Opatření 1.2 Zlepšování zpracování a marketingu zemědělských produktů a produktů rybolovu
  - 1.2.1 – Zřizování a modernizace technologií
  - 1.2.2 – Podpora regionálních produktů
- Opatření 1.3 Zlepšování struktur pro kontrolu kvality, pro kvalitu potravin a ochranu spotřebitele
  - 1.3.1 – Jednotná klasifikace jatečně opracovaných těl SEUROP
  - 1.3.2 – Pomoc při zavádění HACCP
- Opatření 1.4 Meliorace a pozemkové úpravy
  - 1.4.1 – Výstavba a rekonstrukce polních cest, budování ÚSES a protierozní opatření
  - 1.4.2 – Vyměřování pozemků, nové digitální mapování, vyměřování pozemků včetně geometrických plánů podle zákona č. 229/1991 Sb.
- Opatření 2.1 Obnova a rozvoj vesnic a venkovské infrastruktury
  - 2.1 a) – Obnova a rozvoj vesnic
  - 2.1 b) – Rozvoj venkovské infrastruktury
- Opatření 2.2 Rozvoj a diverzifikace hospodářských činností zajišťující rozmanitost aktivit a alternativní zdroje příjmů
- Opatření 2.3 Metody zemědělské produkce určené k ochraně životního prostředí a k uchování krajiny
- Opatření 3.1 Zlepšování profesního vzdělávání
- Opatření 3.2 Technická pomoc

12 Přílohy

- Příloha č. 1:** Finanční tabulky platné ke konci roku 2005
- Příloha č. 2:** Monitorovací tabulky
- Příloha č. 3:** Tabulka pro monitorování citlivých oblastí
- Příloha č. 4:** Doporučení auditu EK z 19. – 23. září 2005